

مرلوط سیلابی لچک ء موافقت پروجیکٹ (IFRAP)

اُچ کینال ء مختلف رنچاں دو (02) عدد دیسی روڈ برج (VRBs) ء تعمیر

(Package-V)

انتظامی خلاصہ

1- پروجیکٹ ء پس منظر

بلوچستان پاکستان ء رقبہ ء حساب ء گوں سب سے گران صوبہ انت، بلے آبی کمی ء موسمیاتی تبدیلی ء اثرات ء گوں ملک ء زیات متاثرہ علاقہ آبی دیم ء شمار بیت۔ کمزور آبپاشی بنیادی ڈھانچہ، خشک موسم ء دور دراز دیسی آبادیانی سبب ء صوبہ خشک سالی ء سیلاب دونوں ء خطرہ ء گوں روبرو انت۔ 2022 ء تباہ کن مون سون سیلاباں دیم، آبپاشی نظام ء سیلابی تحفظ ء بنیادی ڈھانچہ ء گوں گران نقصان رستنت، روزگار متاثر کنت، فصل تباہ کنت ء دیسی آبادیانی حفاظت ء خطرہ پیدا کنت۔

ای صورتحال ء رد عمل ء حکومت پاکستان عالمی بینک ء مالی معاونت ء گوں مملوٹ سیلابی لچک ء موافقت پروجیکٹ (IFRAP) شروع کرت۔ ای پروجیکٹ بلوچستان ء 2022 ء سیلاب پس بازسازی، لچک ء زیادتی ء ذریعہ معاش ء تنوع ء وسیع تر پروگرام ء حصہ انت۔ IFRAP ء مقصد صوبہ ء آب ء سیلابی انتظامی نظام ء بحالی ء مضبوطی، زرعی پیداوار ء اضافہ، ء بنیادی ڈھانچہ ء منصوبہ بندی ء نفاذ ء موسمیاتی لچک شامل کرگ انت۔

ابتدائی طور ء IFRAP ء PC-I ء 55 ذیلی پروجیکٹ شامل انتنت۔ ابتدائی سروے ء بیسٹ (20) ذیلی پروجیکٹ عالمی بینک ء Project Appraisal Document (PAD) ء دیگر انتخابی معیار ء پورا نہ انتنت، لہذا ایشا پروجیکٹ ء گوں خارج کرتگ انتنت، ء باقی سی وینچ (35) ذیلی پروجیکٹ تفصیلی ڈیزائن ء خاطر منتخب کرتگ انتنت۔

ای سی وینچ (35) منتخب ذیلی پروجیکٹ بلوچستان ء 19 ضلعانی اندر واقع انتنت، جن ء آواران، لسبیلہ، جب، نصیرآباد، جعفرآباد، صحبت پور، بھل گلسی، ہرنائی، موسی خیل، سبی، کچھی، قلعہ سیف اللہ، پشین، زیارت، قلات، مستونگ، خاران، نوشکی ء واشک شامل انتنت۔ پورٹ فولیو ء 11 ڈیم/ذخیرہ آب ڈھانچہ، 11 دائمی/سیلابی آبپاشی اسکیم ء 13 سیلابی تحفظ ڈھانچہ شامل انتنت، کہ انانی تیرہ پیکیج ء تقسیم کرتگ انت۔ ضلع صحبت پور ء اُچ کینال ء مختلف رنچاں دو (02) عدد Village Road Bridges (VRBs) ء تعمیر IFRAP ء Package-V ء یک ذیلی پروجیکٹ انت۔ اسے ء مقصد مقامی رابطہ بہتر کرگ، کینال ء آبار محفوظ رسائی یقینی کرگ، ء مقامی آبادی، زرعی علاقہ ء متعلقہ بنیادی ڈھانچہ ء سیلابی رکاوٹ ء موسمی رسائی ء مشکافی مقابلہ ء زیادہ لچک دار کرگ انت۔

ذیلی پروجیکٹ ء مقام گوٹھ رسول بخش، گوٹھ عبدالرؤف خان، گوٹھ خان ء گل شیر ء نزدیک 13.70'31°28" N، 68°41'29.40"E ء واقع انت۔ پروجیکٹ ء بیشتر علاقہ ء زیر ء غیر مستحکم دریائی رسوبات پدرت، جن ء مٹی، سلٹ، ریت ء بھری شامل انت۔ ای رسوبات دریائے سندھ ء اش ء معاون نالہ آبی بہاؤ ء جمع پونگ انت۔ ای مواد ہموار تا کم ڈھلوان میداں تشکیل دنت کہ مون سون بارشاں دوران سیلاب ء سطحی بہاؤ ء سخت حساس انت۔ ای ذخائر عام طور ء ڈھیلا، مسام دار ء مختلف موٹائی والا انتنت، کہ ہائیڈرولک ڈھانچہ آبی رساؤ ء بنیاد ء ڈیزائن ء اثر کنت۔

پروجیکٹ ء اہم مقصد

- مقامی آبادیانی خاطر اُچ کینال ء آبار محفوظ ء قابل اعتماد رابطہ بہتر کرگ۔
- زرعی اراضی، بازار، صحت ء تعلیمی سہولتانی رسائی آسان کرگ۔
- زیادہ بہاؤ ء سیلابی حالت ء محفوظ گزرگاہ یقینی کرگ ء موسمیاتی لچک ء زیادتی کرگ۔

• ضلع صحبت پور ۽ آبادیانی سماجی ۽ اقتصادی ترقی ۽ نقل و حرکت ۽ مدد دیگ۔

تمام مجوزہ تعمیراتی کارپیلے ۽ متاثرہ علاقہ آنی حد ۽ محدود پوسنت ۽ پروجیکٹ کے محفوظ علاقہ، دلی خطہ یا ماحولیاتی حساس مقام ۽ گول نکر نہ کنت۔

2۔ ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی منصوبہ (ESMP) ۽ مقصد

ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی منصوبہ (ESMP) عالمی بینک ۽ Environmental and Social Framework (ESF), Environmental and Social Commitment Plan (ESCP) ۽ متعلقہ قومی ۽ صوبائی ماحولیاتی قانونانی مطابق تیار کرتگ انت۔ ESMP پروجیکٹ ۽ منصوبہ بندی، تعمیر ۽ عملی مرحلہ ۽ ممکنہ ماحولیاتی ۽ سماجی خطرہ آنی شناخت، تدارک ۽ نگرانی ۽ خاطر یک عملی فریم ورک فراہم کنت۔ ایش ۽ بنیادی مقصد ایش انت:

• 1۔ VRBs ۽ تعمیر ۽ وابستہ ماحولیاتی ۽ سماجی اثرات ۽ مؤثر انتظام ۽ تدارک یقینی کرگ۔

• 2۔ عالمی بینک ۽ Environmental & Social Standards (ESS 1 تا 10) ۽ پابندی ۽ فروغ دیگ۔

• 3۔ تعمیراتی ۽ عملی مرحلہ ۽ کارکن ۽ نزدیک آبادیانی پیشہ ورانہ صحت، حفاظت ۽ بہبود ۽ بہتری کرگ۔

• 4۔ مؤثر مشاورت ۽ شکایت ازالہ نظام ۽ ذریعہ ۽ متعلقہ فریقانی شرکت ۽ شفافیت برقرار داشتگ۔

• 5۔ اُچ کینال ۽ پلانی بنیادی ڈھانچہ ۽ طویل مدتی پائیداری، موسمیاتی کچک ۽ محفوظ آپریشن یقینی کرگ۔

ESMP ٹینڈر ۽ معاہداتی دستاویزانی حصہ پوسنت تاکہ تعمیراتی ٹھیکیدار (CC) ۽ تعمیراتی نگرانی مشیر (CSC) ماحولیاتی ۽ سماجی پابندیانی تقاضہ ۽ اپنے ذمہ داریانی اندر مکمل طور ۽ شامل کنت۔

3۔ قانونی ۽ پالیسی فریم ورک

ESMP زیر ۽ قانون، پالیسی، معیار ۽ رہنما اصولانی روشنی ۽ تیار کرتگ انت:

• عالمی بینک ۽ Environmental & Social Standards (ESS 1 تا 10)، جن ۽ خطرہ انتظام، محنت ۽ کام ۽ حالات، آلودگی ۽ روک تھام، کمیونٹی صحت ۽ حفاظت، حیاتیاتی تنوع ۽ متعلقہ فریقانی شمولیت شامل انت۔

• IFC ۽ World Bank Group ۽ Occupational Health and Safety Guidelines۔

• Pakistan Environmental Protection Act, 1997 ۽ Balochistan Environmental Protection Act, 2012۔

• National Environmental Policy, 2005, National Conservation Strategy, Pakistan Climate Change Act, 2017۔

۽ National Disaster Management Act, 2010۔

• حیاتیاتی تنوع، موسمیاتی تبدیلی، محنت معیار ۽ ثقافتی ورثہ ۽ متعلقہ بین الاقوامی معاہدات جن ۽ پاکستان فریق انت۔

4۔ ماحولیاتی ۽ سماجی بنیادی صورتحال

”ضلع صحبت پور ۽ اُچ کینال ۽ مختلف ریچال دو (02) عدد VRBs ۽ تعمیر“ ۽ ذیلی پروجیکٹ نیم خشک علاقہ ۽ واقع انت، جہاں نباتاتی احاطہ کم، زمین ہموار ۽ موسم ۽ موسمی تبدیلی پدت۔ ارضی حالت عام طور ۽ ریتی ۽ سلتی دریائی مٹی ۽ مشتمل انت۔ زیر زمین آب ۽ دستیابی محدود انت ۽ مختلف مقاماں ایش ۽ معیار فرق کنت۔ علاقہ اُچ کینال ۽ آبپاشی ۽ متاثر انت ۽ ایدا زراعت ۽ مالداری ۽ مٹی ذریعہ معاش موجود انت۔

پروجیکٹ ۽ زیر اثر علاقہ یا ایش ۽ نزدیک کے محفوظ ماحولیاتی مسکن، جنگل، دلی علاقہ یا اہم ثقافتی ورثہ موجود نہ انت۔

سماجی ء اقتصادی لحاظ ء مقامی آبادیان دیسی اتنت ء زیادہ تر زراعت ء مالداری ء انحصار کنت۔ ذیلی پروجیکٹ ء نفاذ ء تعمیراتی مرحلہ ء قلیل مدتی روزگار ء موقع، کینال ء آبار رابطہ ء بہتری، بازار ء بنیادی سہولتانی رسائی ء زیادتی، ء مقامی آبادی ء معاشی ء سماجی بہبود ء بہتری متوقع انت۔

5- اثرات ء جائزہ ء تدارکی اقدام

تعمیراتی ء عملی مرحلہ ء ممکنہ ماحولیاتی ء سماجی اثرات شناخت کرتگ اتنت، جن ء الیش شامل انت:

- تعمیراتی مشینری ء عارضی گروو غبار، شور ء فضائی اخراج۔
- تعمیراتی فضلہ ء کھدائی ء ٹنگ اضافی مواد ء تلفی۔
- کارکن ء مقامی آبادی ء صحت ء حفاظت ء خطرہ۔
- تعمیراتی مواد ء نقل و حمل ء عارضی ٹریفک خلل۔
- پروجیکٹ ء خاطر مستقل نقل مکانی یا اراضی ء حصول ء ضرورت نہ بیت۔

اہم تدارکی اقدام الیش انت:

- ٹھیکیدار ء Environmental and Social Management Plan (CESMP) ء نفاذ، جن ء فضلہ، ٹریفک، صحت ء حفاظت ء ہنگامی حالت ء مقام مخصوص انتظامی منصوبہ شامل ہوہنت۔

• Personal Protective Equipment (PPEs)، ابتدائی طبی مدد ء حفاظتی تربیت ء فراہمی۔

• تعمیراتی فضلہ ء مجاز ادارہ آنی ذریعہ ء مقررہ مقام ء محفوظ طریقہ ء تلف کرگ۔

• تعمیراتی کار مکمل ہوگ پسا متاثرہ سطحانی بحالی۔

• ماحولیاتی ء سماجی معاملہ آنی مسلسل نگرانی ء رپورٹنگ۔

• متعلقہ فریقانی فعال شمولیت ء کارکن ء مقامی آبادی ء خاطر مؤثر Grievance Redress Mechanism (GRM) ء قیام۔

5.1- مجموعی اثرات

عالمی بینک ء ESS1 ء تقاضہ ء مطابق ”ضلع صحبت پور ء اُچ کینال ء مختلف پچاں دو (02) عدد VRBs ء تعمیر“ ء خاطر ممکنہ مجموعی ماحولیاتی ء سماجی اثرات ء جائزہ گپنگ انت۔ جائزہ ء تصدیق بیت کہ ذیلی پروجیکٹ ء اثر پذیری علاقہ ء کسے اہم بہرمان جاری یا مجوزہ پروجیکٹ موجود نہ انت کہ مجوزہ مداخلت ء گوں ملگ ء نمایاں مجموعی اثر پیدا کنت۔ چونکہ ذیلی پروجیکٹ موجودہ ء زیر انتظام کینال کوئڈور ء منتخب مقام دو Village Road Bridges ء تعمیر ء مشتمل انت، لہذا متوقع اثرات مقامی، عارضی ء تجویز کرتگ تدارکی اقدام ء گوں قابل انتظام اتنت۔ مجموعی طور ء کسے منفی مجموعی اثر متوقع نہ انت؛ بلے ذیلی پروجیکٹ مقامی رابطہ ء بہتری، کینال ء آبار محفوظ رسائی، ء گرو و پیش ء آبادیانی سماجی ء اقتصادی سرگرمیانی مدد ء مثبت نتیجہ پیدا کنت۔

6- ادارہ جاتی انتظام

ماحولیاتی ۽ سماجی انتظام Irrigation Department, Government of Balochistan ۽ تحت Project Implementation Unit (PIU) ذریعہ ۽ مربوط ہیئت، ۽ عالمی بینک نگرانی کمنٹ۔ تعمیراتی ٹھیکیدار موقع ۽ ESMP ۽ نافذ کمنٹ، Construction Supervision Consultants (CSC) اش ۽ نگرانی کمنٹ ۽ PIU وقت بہ وقت آڈٹ کمنٹ۔

ESMP ۽ مؤثر نفاذ ۽ خاطر پروجیکٹ عملہ ۽ استعداد ۽ زیادتی، تربیت ۽ آگاہی پروگرام کوننگ بنت۔ پابندی ۽ رپورٹنگ ۽ نگرانی ۽ خاطر مخصوص Environmental and Social Specialist Team تعینات کوننگ انت۔

7- شکایت ازالہ نظام (GRM)

پروجیکٹ ۽ تمام دور ۽ کارکن ۽ مقامی آبادی ۽ تحفظات ۽ شکایتانی ازالہ ۽ خاطر یک شفاف ۽ آسان رسائی والا Grievance Redress Mechanism فعال پوہیت۔
GRM ۽ Public Complaint Cell، پروجیکٹ مقام ۽ PIU سطح ۽ Grievance Redress Committee (GRC)، ۽ شکایت ۽ وصولی، جانچ ۽ حل ۽ خاطر واضح مدت ۽ طریقہ کار شامل پوہیت۔

8- ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی بجٹ

Environmental and Social Management Plan (ESMP) ۽ ماحولیاتی ۽ سماجی تدارکی اقدام، نگرانی ۽ سرگرمی، ادارہ جاتی مضبوطی، استعداد ۽ زیادتی، آگاہی پروگرام، پیشہ ورانہ صحت ۽ حفاظت ۽ اقدام، ۽ ہنگامی انتظامی نفاذ ۽ خاطر ضروری وسیلہ آتی فراہمی شامل انت۔ مؤثر ماحولیاتی انتظام، ضابطہ ۽ پابندی ۽ مجوزہ ذیلی پروجیکٹ ۽ پائیدار نفاذ یقینی کرگ ۽ خاطر مطلوبہ وسیلہ پروجیکٹ ۽ مجموعی عمل درآمدی فریم ورک ۽ شامل کوننگ بنت۔

9- نتیجہ

اُچ کینال ۽ مختلف رچاپ دو (02) عدد Village Road Bridges (VRBs) ۽ تعمیر ضلع صحبت پور ۽ رابطہ بہتر کرگ، سیلابی ٹپک ۽ زیادتی، ۽ کمزور مقامی آبادیانی مدو ۽ خاطر یک اہم مداخلت انت۔ ESMP ۽ نفاذ ۽ ماحولیاتی، سماجی ۽ پیشہ ورانہ خطرہ مؤثر طور ۽ انتظام ہیئت ۽ تعمیراتی ۽ عملی سرگرمیاں محفوظ، پائیدار ۽ سماجی طور ۽ جامع طریقہ ۽ انجام دیگ بنت۔
ماحولیاتی حفاظتی اقدام، متعلقہ فریقانی شمولیت ۽ موسمیاتی ٹپک دار بنیادی ڈھانچہ ۽ ڈیزائن ۽ یکجا کرگ ۽، پروجیکٹ بہتر رسائی، مقامی آبادی ۽ زرعی علاقہ آتی حفاظت، سیلابی رکاوٹانی کمی، ۽ بلوچستان ۽ Integrated Flood Resilience and Adaptation Project (IFRAP) ۽ وسیع تر ٹپک سازی مقصدانی حصول ۽ نمایاں مدد کمنٹ۔